

§ 183

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan muutosohjelma talouden tasapainottamiseksi vuosille 2023–2025

HEL 2023-010879 T 02 02 00

Päätös

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päätti käynnistää liitteenä olevan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talouden tasapainottamiseksi vuosille 2023–2025 laaditun muutosohjelman ja sen toimenpiteiden valmistelun.

Muutosohjelma ulotetaan vuoteen 2026, jotta voidaan varmistaa kestävä painopisteen siirto kohti ennaltaehkäiseviä palveluita ja välttää liian jyrkiltä sopeutustoimilta, jotka voisivat lisätä kustannuksia. Samalla varmistetaan kuitenkin, että lainsäädännön Helsingille asettamat velvoitteet toteutuvat.

Vuoden 2024 tulosbudjetin ja toimintasuunnitelman yhteydessä linjataan tarkempiin laskelmiin ja vaikutusarvioihin perustuen vuoden 2024 toimenpiteistä. Kustakin muutosohjelman toimenpiteestä varsinaiset päätökset tekee toimivaltainen taho.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen toimialan toimeenpaneman muutosohjelman toteutumista seurataan toiminnan ja talouden ennusteiden yhteydessä ottaen huomioon sopeuttamistarpeen muutokset ja sopeuttamistoimien toimeenpano sekä vaikutusarviointit. Tarvittaessa toimeenpanoa ja suunnitelmia korjataan lautakunnan päätöksen mukaisesti.

Keväällä 2025 toteutetaan muutosohjelman puolivälisarviointi. Ohjelman mittakaavaa tarkastellaan puolivälisarvioinnin yhteydessä.

Osana muutosohjelmaa sosiaali-, terveys-, ja pelastustoimiala jatkaa yhteistoimintaa kunta-Helsingin kanssa ja jatkaa työtä sen varmistamiseksi, että eri toimintojen rahoitusvastuu kohdentuu järjestämisvastuun mukaisesti Sotepe-Helsingin ja Kunta-Helsingin välillä samalla pitäen huolta myös tarkoituksenmukaisten ei-lakisääteisten palveluiden laadusta ja saatavuudesta.

Keskeinen osa muutosohjelmaa on tarkoituksenmukainen palvelurakenne, jossa asiakas saa oikean tasoiset palvelut oikeaan aikaan. Jotta palvelurakenteen muutokset toteutuvat, tehdään käyttösuunnitelmaan selkeitä toiminnallisia tavoitteita ja ennaltaehkäisyn tai kevyempien palveluiden vahvistamista, joita lautakunta seuraa toiminnan ja talouden

19.09.2023

Asia/3

yhteydessä.

Toimenpiteistä päätettäessä arvioidaan huolellisesti ohjelman toimien vaikutusta eri väestöryhmien (mm. lapsiperheet, ikäihmiset, vammaiset) palveluihin kokonaisuutena huomioiden mahdolliset lainsäädäntömuutokset ja muut valtion toimet.

Muutosohjelman puitteissa luodaan väylä asukkaiden ja henkilöstön osallistumiseen.

Lisäksi lautakunta katsoo eräiden muutosohjelman toimien osalta seuraavaa:

Jos lainmuutoksella asetetaan velvoite tiettyyn terveyskeskusmaksuun, maksu otetaan käyttöön ja se huomioidaan osana muutosohjelmaa. Siksi osana muutosohjelmaa Helsinki varautuu terveyskeskusmaksujen mahdolliseen käyttöönottoon.

Vuoden 2024 osalta terveyskeskusmaksujen mahdollisesta käyttöönotosta päätetään erikseen vuoden 2024 talousarvion laatimisen yhteydessä.

Ikääntyneiden kotona-asumisen tukemiseksi pidättäydytään ikääntyneiden päivätoimintaa koskevista supistuksista.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää mahdollisiin päällekkäisyyksiin Helsingin ja HUSin toiminnoissa ja niiden tarkoituksenmukaiseen purkamiseen.

On tärkeää varmistaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn toteutuminen kaupungissa mm. riittävät järjestöavustukset varmistamalla sekä sotepe-toimintoihin kiinnittyvien toimintojen että kaupungin yhteistoimintojen osalta.

Käsittely

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta ei katsonut tarpeelliseksi kuulaa asiassa kutsuttuja asiantuntijoita, eivätkä nämä siitä syystä osallistuneet kokoukseen.

Vastaehdotus 1:

Puheenjohtaja Daniel Sazonov: Lisätään päätösesitykseen:

Muutosohjelma ulotetaan vuoteen 2026, jotta voidaan varmistaa kestävä painopisteen siirto kohti ennaltaehkäiseviä palveluita ja välttää liian jyrkiltä sopeutustoimilta, jotka voisivat lisätä kustannuksia. Samalla

19.09.2023

Asia/3

varmistetaan kuitenkin, että lainsäädännön Helsingille asettamat velvoitteet toteutuvat.

Vuoden 2024 tulosbudjetin ja toimintasuunnitelman yhteydessä linjataan tarkempiin laskelmiin ja vaikutusarvioihin perustuen vuoden 2024 toimenpiteistä. Kustakin muutosohjelman toimenpiteestä varsinaiset päätökset tekee toimivaltainen taho.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen toimialan toimeenpaneman muutosohjelman toteutumista seurataan toiminnan ja talouden ennusteiden yhteydessä ottaen huomioon sopeuttamistarpeen muutokset ja sopeuttamistoimien toimeenpano sekä vaikutusarviointit. Tarvittaessa toimeenpanoa ja suunnitelmia korjataan lautakunnan päätöksen mukaisesti.

Keväällä 2025 toteutetaan muutosohjelman puoliväliarviointi. Ohjelman mittakaavaa tarkastellaan puoliväliarvioinnin yhteydessä.

Osana muutosohjelmaa sosiaali-, terveys-, ja pelastustoimiala jatkaa yhteistoimintaa kunta-Helsingin kanssa ja jatkaa työtä sen varmistamiseksi, että eri toimintojen rahoitusvastuu kohdentuu järjestämismvastuun mukaisesti Sotepe-Helsingin ja Kunta-Helsingin välillä samalla pitäen huolta myös tarkoituksenmukaisten ei-lakisääteisten palveluiden laadusta ja saatavuudesta.

Keskeinen osa muutosohjelmaa on tarkoituksenmukainen palvelurakenne, jossa asiakas saa oikean tasoiset palvelut oikeaan aikaan. Jotta palvelurakenteen muutokset toteutuvat, tehdään käyttösuunnitelmaan selkeitä toiminnallisia tavoitteita ja ennaltaehkäisyn tai kevyempien palveluiden vahvistamista, joita lautakunta seuraa toiminnan ja talouden yhteydessä.

Toimenpiteistä päätettäessä arvioidaan huolellisesti ohjelman toimien vaikutusta eri väestöryhmien (mm. lapsiperheet, ikäihmiset, vammaiset) palveluihin kokonaisuutena huomioiden mahdolliset lainsäädäntömuutokset ja muut valtion toimet.

Muutosohjelman puitteissa luodaan väylä asukkaiden ja henkilöstön osallistumiseen.

Lisäksi lautakunta katsoo eräiden muutosohjelman toimien osalta seuraavaa:

Jos lainmuutoksella asetetaan velvoite tiettyyn terveyskeskusmaksuun, maksu otetaan käyttöön ja se huomioidaan osana muutosohjelmaa.

19.09.2023

Asia/3

Siksi osana muutosohjelmaa Helsinki varautuu terveyskeskusmaksujen mahdolliseen käyttöönottoon.

Vuoden 2024 osalta terveyskeskusmaksujen mahdollisesta käyttöönotosta päätetään erikseen vuoden 2024 talousarvion laatimisen yhteydessä.

Ikääntyneiden kotona-asumisen tukemiseksi pidättäydytään ikääntyneiden päivätoimintaa koskevista supistuksista.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää mahdollisiin päällekkäisyyksiin Helsingin ja HUSin toiminnoissa ja niiden tarkoituksenmukaiseen purkamiseen.

Edellä kirjatun päätösesitykseen kohdistuvan lisäyksen lisäksi muutosohjelmatekstiä koskevan muutoksena: Muutosohjelman kirjaus "tavoitteena on koota muutosohjelmaan ensimmäisessä vaiheessa toimenpide-ehdotuksia ainakin 100 miljoonan euron sopeuttamiseksi." Muutetaan muotoon "tavoitteena on koota muutosohjelmaan ensimmäisessä vaiheessa toimenpide-ehdotuksia noin 100 miljoonan euron sopeuttamiseksi."

Kannattaja: jäsen Kati Juva

Vastaehdotus 2:

Daniel Sazonov: Lisätään päätösesitykseen:

On tärkeää varmistaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn toteutuminen kaupungissa mm. riittävät järjestöavustukset varmistamalla sekä sotepe-toimintoihin kiinnittyvien toimintojen että kaupungin yhteistoimintojen osalta.

Kannattaja: jäsen Kati Juva

Vastaehdotus 3:

Jäsen Laura Korpinen: Teen vastaehdotuksen, että päätösehdotuksen tekstiin lisätään seuraavat tekstikappaleet:

Lautakunta kiinnittää huomiota maahanmuuttajille ja vieraskielisille tuotettujen osin räätälöityjen ja priorisoitujen SOTE-palveluiden suuriin kustannuksiin. Lautakunta edellyttää niistä löydettävien säästökohteita, jotta vanhusten ja vammaisten palvelut kyetään turvaamaan.

Kv-rekrytointia ei tule lisätä säästöjen hankkimiskeinona.

Kannattaja: jäsen Mikko Paunio

19.09.2023

Asia/3

Vastaehdotus 4:

Jäsen Laura Korpinen: Teen vastaehdotuksen, että päätösehdotuksen tekstiin lisätään seuraava tekstikappale:

Lautakunta edellyttää sotepe-toimialan aloittavan väestön monimuotoisuuden aiheuttamien ja edellyttämien palveluiden vaatimien voimavarojen systemaattisen arvioinnin, jotta se voi vaikuttaa valtiovarainministeriön myöntämän yleiskatteellisen rahoituksen tasoon.

Kannattaja: jäsen Mikko Paunio

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta hyväksyi yksimielisesti ilman äänestystä puheenjohtaja Daniel Sazonovin vastaehdotuksen 1.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan päätös syntyi seuraavien äänestyksien tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 2 (puheenjohtaja Daniel Sazonov)

Jaa-äännet: 2

Laura Korpinen, Mikko Paunio

Ei-äännet: 11

Pentti Arajärvi, Kati Juva, Björn Månsson, Yaron Nadbornik, Matti Niiranen, Johanna Nuorteva, Nea Nättinen, Daniel Sazonov, Oula Silvennoinen, Meri Valkama, Sinikka Vepsä

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta hyväksyi puheenjohtaja Daniel Sazonovin vastaehdotuksen 2 äänin 11 - 2.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 3 (jäsen Laura Korpinen)

Jaa-äännet: 11

Pentti Arajärvi, Kati Juva, Björn Månsson, Yaron Nadbornik, Matti Niiranen, Johanna Nuorteva, Nea Nättinen, Daniel Sazonov, Oula Silvennoinen, Meri Valkama, Sinikka Vepsä

Ei-äännet: 2

Laura Korpinen, Mikko Paunio

19.09.2023

Asia/3

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 11 - 2.

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 4 (jäsen Laura Korpinen)

Jaa-äännet: 11

Pentti Arajärvi, Kati Juva, Björn Månsson, Yaron Nadbornik, Matti Niiranen, Johanna Nuorteva, Nea Nättinen, Daniel Sazonov, Oula Silvennoinen, Meri Valkama, Sinikka Vepsä

Ei-äännet: 2

Laura Korpinen, Mikko Paunio

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 11 - 2.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päätti hyväksytyjen vastaehdotusten osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavasti.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelujohtaja, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi
Hanna Laine, yhteyspäällikkö, puhelin: 310 36172
hanna.e.laine(a)hel.fi

Liitteet

1 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan muutosohjelma 2023-2025 (sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan 19.9.2023 hyväksymä)

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta

Päätösehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päättää käynnistää liitteenä olevan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talouden tasapainottamiseksi vuosille 2023–2025 laaditun muutosohjelman ja sen toimenpiteiden valmistelun.

Esittelijän perustelut

Talous- ja suunnittelujohtaja ***** suunnittelupäällikkö ***** ja yhteyspäällikkö ***** ovat kutsuttuna asiantuntijoina läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Asian tausta

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta käsitteli 9.5.2023 toimialan toiminnan ja talouden toteumaennusteen helmikuun 2023 tilanteessa. Se oli 71,7 miljoonaa euroa alijäämäinen. Lautakunta kehotti toimialaa valmistelemaan ja tuomaan erikseen päätettäväksi kolmivuotisen muutosohjelman talouden tasapainottamiseksi, ja edellytti, että valmistelussa selvitetään erilaisia toimia tarvittavan sopeutustarpeen saavuttamiseksi.

Muutosohjelman tavoitteeksi asetettiin laadukkaiden sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palveluiden turvaaminen helsinkiläisille. Lautakunta linjasi, että ensisijaisesti tulee hyödyntää keinoja, jotka eivät heikennä palveluja. Ohjelman valmistelussa tulee lisäksi kiinnittää erityisesti huomioita muun muassa johtamiseen ja organisoimiseen ja parhaiden käytäntöjen jakamiseen. Henkilöstörakennetta kehitettäessä on kiinnitettävä huomiota sen varmistamiseen, että tehtäviä hoitaa niihin koulutettu henkilökunta, ja että henkilöstö tekee koulutustaan vastaavaa työtä.

Lisäksi lautakunta totesi, että pitkällä aikavälillä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaan kohdistuvaan palvelukysyntään vaikuttavat väestön hyvinvointi ja terveys. Tämän vuoksi lautakunta kehotti kaupungin muita toimialoja kiinnittämään huomiota lakisääteisiin tehtäviinsä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi omien toimialojensa osalta.

Talouden sopeuttamiseen tähtäävän muutosohjelman laatimista on edellytetty kaikilta hyvinvointialueilta, Helsingin kaupungilta ja HUS-yhtymältä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 24 §:n tarkoittamissa hyvinvointialueneuvotteluissa. Muutosohjelma on myös edellytys hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen vuosina 2023–2025 myönnetylle valtionavustukselle.

Muutosohjelman laadinnassa on otettu huomioon Helsingin kaupunkistrategia, toimialan palvelustrategia sekä valmisteilla oleva pelastustoi-

men palvelutasopäätös. Lisäksi on otettu huomioon valtion hyvinvointialueille asettamat valtakunnalliset tavoitteet.

Asiaa lautakunnan käsittelyyn tuotaessa arvioidaan, että toimialalle voi kertyä noin 100–200 miljoonaa euroa lisää alijäämää muutosohjelma-kaudella. Arviossa ei ole huomioitu kaikkia toimintaympäristöön ja rahoituspohjaan mahdollisesti vaikuttavia muutoksia. Esimerkiksi vuoden 2023 palkkaratkaisun täysimääräiset vaikutukset ja hallitusohjelman kirjausten vaikutukset eivät ole laskennassa mukana. Vuoden 2024 rahoituspohja selviää 9.10.2023, jolloin valtiovarainministeriö julkaisee vuoden 2024 rahoituslaskelmat.

Muutosohjelman valmistelu ja ehdotus toimeenpanosta

Muutosohjelman valmistelua on esitelty sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalle 15.8.2023 pidetyssä infotilaisuudessa.

Talouden toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten ja rahoituksen epävarmuuksien vuoksi muutosohjelma on dynaaminen. Tämän vuoksi kiinteää talouden sopeuttamistavoitetta ei asetettaisi.

Muutosohjelman toimenpiteet huomioidaan toimialan talousarvioehdotuksessa 2024 ja taloussuunnitelmassa 2024–2026, niitä tarkennetaan vuosittain toimintasuunnitelmassa ja ohjelman toteutumista seurataan muun muassa talouden ja toiminnan ennusteiden yhteydessä.

Tavoitteena on koota muutosohjelmaan ensimmäisessä vaiheessa toimenpide-ehdotuksia ainakin 100 miljoonan euron sopeuttamiseksi. Lisätoimenpiteitä tullaan valmistelemaan koko ohjelmakauden ajan.

Toimenpiteet tuodaan lautakunnan päätettäväksi pääsääntöisesti tulosbudjetin ja toimintasuunnitelman yhteydessä. Isommissa kokonaisuuksissa asia voidaan valmistella myös erikseen lautakunnan päätettäväksi. Toimenpiteitä tehdään myös osana normaalia operatiivista johtamista.

Muutosohjelman tarkempi valmistelu käynnistetään sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan päätöksellä.

Muutosohjelman sisältö

Muutosohjelman alussa kuvataan asian taustaa, Helsingin kaupungin toimintaympäristöä, muutosohjelman laatimiseen liittyviä taloudellisia reunaehtoja, Uudenmaan erilliskorjausta ja HUS-yhtymää sekä yhtymän sopeutustoimia vuonna 2023. Lisäksi nostetaan esille henkilöstön saatavuus ja riittävyys, joiden toteutumisen varmistaminen on keskeistä muutosohjelman aikana. Toimintaympäristöä kuvataan lisäksi tarkemmin muutosohjelman liitteessä 1.

19.09.2023

Asia/3

Talouden tasapainottamiseen tähtäävien toimien lisäksi muutosohjelma sisältää toiminnan sisällölliseen kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä, joilla arvioidaan olevan tuottavuuspotentiaalia.

Muutosohjelman tavoitteet pyritään saavuttamaan:

- lisäämällä toiminnan vaikuttavuutta, kustannustehokkuutta ja tuottavuutta
- keskittymällä lakisääteisiin velvoitteisiin
- lisäämällä tuloja ja
- juurruttamalla taloudellinen näkökulma osaksi toimialan arkea.

Toimenpiteet on ryhmitelty viiden teeman alle. Kunkin palvelukokonaisuuden osalta on esitelty muutamia nostoja etenkin niistä toimista, joiden alustavat kustannusvaikutukset on pystytty laskemaan tai jotka ovat vaikutuksiltaan muutoin merkittäviä.

I Palvelurakenne ja johtaminen koostuu toimenpiteistä, joilla pyritään kehittämään muun muassa asiakkaaksi tulon prosessia ja keventämään palvelurakenteita raskaista ja kalliista hoitomuodoista kevyempiin ja ennaltaehkäiseviin palveluihin.

II Tulojen lisääminen ja palvelutarjonnan määrittäminen, johon pyritään aktiivisella ja monipuolisella edunvalvonnalla valtion suuntaan (rahoitusmalli), asiakasmaksuja mahdollisesti nostamalla ja perimällä maksutulot muilta yhteisöiltä tehokkaasti. Palvelutarjonta määritetään lähtökohtaisesti lain vaatimalle tasolle.

III Palveluverkon kehittäminen ja tilat, jossa tarkoituksena on löytää toiminnallisesti ja taloudellisesti nykyistä onnistuneempia ratkaisuja.

IV Tuotantotapavalinnat ja hankinnat koostuu toimenpiteistä, joilla varmistetaan optimaalisten tuotantotapojen valinta vertailukelpoiseen tietoon perustuen.

V Yhteiset, jossa käsitellään koko toimialalle yhteisiä sopeutustoimia kuten henkilöstöön ja vuokraamisen liittyviä kysymyksiä sekä kaupunkiyhteisiä kysymyksiä.

Teemojen ja niihin liittyvien toimenpide-ehdotusten lisäksi on kuvattu resursseja ja tukitoimia sekä viestintää ja henkilöstön sekä palveluiden käyttäjien osallistamista. Lisäksi on laadittu riskianalyysi.

Muutosohjelman liitteessä kaksi esitetään otsikkotasolla kaikki toimenpiteet, jotka ovat arvioitavana muutosohjelman ensimmäisessä vaiheessa.

Vaikutusten arviointi

19.09.2023

Asia/3

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) edellyttää hyvinvointialueita arvioimaan päätöksentekonsa vaikutukset alueen ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin sekä seuraamaan myös sosiaali-, terveys- pelastustoimen palvelujen vaikuttavuutta.

Talouden tasapainottamisohjelman vaikutusarviointi toteutetaan vaiheittain toimenpiteiden tarkentuessa. Ensimmäisessä vaiheessa vaikutuksia on arvioitu yleisellä tasolla teemakohtaisesti. Toimeenpanovaiheessa arvioidaan yksittäisten toimenpiteiden vaikutuksia hyödyntäen kansallisia arviointilinjauksia. Vaikutusten ja vaikuttavuuden arvioinnissa hyödynnetään kansallisesti yhtenäistettäviä menetelmiä.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelujohtaja, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi
Hanna Laine, yhteyspäällikkö, puhelin: 310 36172
hanna.e.laine(a)hel.fi

Liitteet

1 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan muutosohjelma 2023-2025

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta

Päätöshistoria

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 12.09.2023 § 173

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 05.09.2023 § 155